ผลการปฏิบัติงาน

โครงการพัฒนาบ้านกอก-บ้านจูน
(อันเนื่องมาจากพระราชดำริ)

ส่วนประสานงานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓ (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

- **ประวัติความเป็นมา**

เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2543 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ทรงเยี่ยมราษฎร บ้านจูนใต้ (หมู่บ้านบริวารของบ้านกอก หมู่ที่ 11 ตำบลภูคา) ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน ทรงเห็นสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรที่มีความด้อยโอกาส ทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม จึงได้มีพระราชเสาวนีย์ให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการช่วยเหลือพัฒนาราษฎรบ้านกอก หมู่ที่ 11 ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน ประกอบด้วย บ้านจูนใต้ บ้านจูนเหนือ บ้านกอกหลวง และบ้านกอกน้อย โดยเริ่มกระบวนการพัฒนาที่มีรากฐานจากความต้องการของราษฎรอย่างแท้จริงจากภายในหมู่บ้านออกสู่สังคมภายนอกในลักษณะค่อยๆ เป็น ค่อยๆไป ตามกรอบแนวความคิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง ดังนี้

- 1.ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ให้พิจารณาจัดแหล่งน้ำให้แก่ราษฎรเพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร
- 2.ด้านการพัฒนาป่าไม้ ให้พิจารณาจัดระเบียบชุมชนให้แก่ราษฎร โดยจัดทำเป็นหมู่บ้านป่าไม้ ทั้งนี้เพื่อให้ราษฎรสามารถอยู่กับป่าได้ โดยอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน ตลอดจนให้ปลูกป่าเสริมบริเวณพื้นที่ลาดชัน เพื่อเป็นการฟื้นฟูสภาพป่าและให้ปลูกแฝกในบริเวณที่มีการพังทลายของดิน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นป่าต้นน้ำลำธารต่อไป
- 3.ด้านการพัฒนาอาชีพ ให้พิจารณาส่งเสริมราษฎรทำการเกษตร ให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การทำนาแบบขั้นบันได เพื่อเป็นการลดการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรให้น้อยลง ส่งเสริมให้ราษฎรมีความชำนาญในการทอผ้า เพื่อเป็นอาชีพเสริม ตลอดจนส่งเสริมให้ราษฎรเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ อย่างถูกวิธีเพื่อเป็นอาหาร หากมีเหลือก็สามารถนำไปขายเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง
- 4.ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้พิจารณาส่งเสริมให้ราษฎรมีการศึกษา สามารถพูดภาษาไทยได้ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นรายได้เสริมแก่ราษฎรทั้งนี้เพื่อให้ราษฎรอยู่ดี กินดีและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในที่สุด

- และเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2548 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในโครงการพัฒนาบ้านกอก–บ้าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ที่ 11 ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยมีพลโทพิชาญเมธ ม่วงมณี แม่ทัพภาคที่ 3 นายสุวัฒน์ โชคสุวัฒนกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน นายเทิดศักดิ์ บุณยขจร วิศวกรใหญ่ฯ ด้านวางแผน และโครงการกรมชลประทาน นายโกวิท ปัญญาตรง ผู้อำนวยการส่วนโครงการพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นายสมบูรณ์ วงศ์กาศ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์และนโยบายแผน 8 ว. สำนักงาน กปร. เฝ้ารับเสด็จฯ

ในการนี้ได้เสด็จฯเยี่ยมราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าลั้วะ 4 กลุ่มบ้านที่มาเฝ้ารอรับเสด็จฯและทรงทอดพระเนตรการสาธิต กระบวนการทอผ้าฝ้ายโดยใช้สีธรรมชาติจากกลุ่มทอผ้าซึ่งมีสมาชิก 26 คน จากนั้นทรงรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของส่วนราชการต่างๆ เช่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตน่าน ในเรื่องข้าวโพดหวานและแตงโมพันธุ์สีทอง กรมชลประทานในเรื่องการสร้างแหล่งน้ำสนับสนุนการเกษตรของราษฎร กรมพัฒนาที่ดินในเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวและการปรับปรุงบำรุงดินกรมส่งเสริมการเกษตร ในเรื่องการปลูกพืชหลังนาและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ กรมวิชาการเกษตร ในเรื่องพันธุ์ข้าวพื้นเมืองต่างๆ โดยมีพันธุ์กายขาว 1 ให้ผลผลิตสูงสุด กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในเรื่องการป้องกัน อนุรักษ์และฟื้นฟูป่า

พร้อมกันนี้ได้มีพระราชทานกระแสในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ดังนี้

“การปลูกป่าฟื้นฟูขึ้นมาอีก น้ำคงจะมีมากขึ้น

“เชื่อว่าการฟื้นฟูป่าไม่ให้โล้น น้ำจะมีขึ้น ประชาชนไม่เข้าใจว่าป่าเป็นแหล่งน้ำ”

“นั่ง ฮ. มาเห็นป่าเตียน ขอให้ป่าไม้ปลูกป่า ถางป่าดูแล้วจะไม่ขึ้น”เขาว่า “ปล่อยไว้จะขึ้นเอง” “เลิกตัดป่า หน้าฝนคงจะมีฝนมากขึ้น” และได้พระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาพื้นที่

โครงการ ดังนี้

- 1. สนับสนุนการปลูกข้าวให้ราษฎร ให้มีเพียงพอรับประทานตลอดปี
- 2. ขยายการปลูกไผ่ให้มากขึ้น
- 3. มีปลาบางอย่างน่าสนใจให้กรมประมงแพร่ขยายพันธุ์
- 4. ให้จัดเครื่องสับปุ๋ยพืชสด 2 เครื่องเพื่อใช้ในพื้นที่

นอกจากนี้ ยังมีพระราชกระแสเกี่ยวกับงบประมาณดำเนินการโครงการ ดังนี้

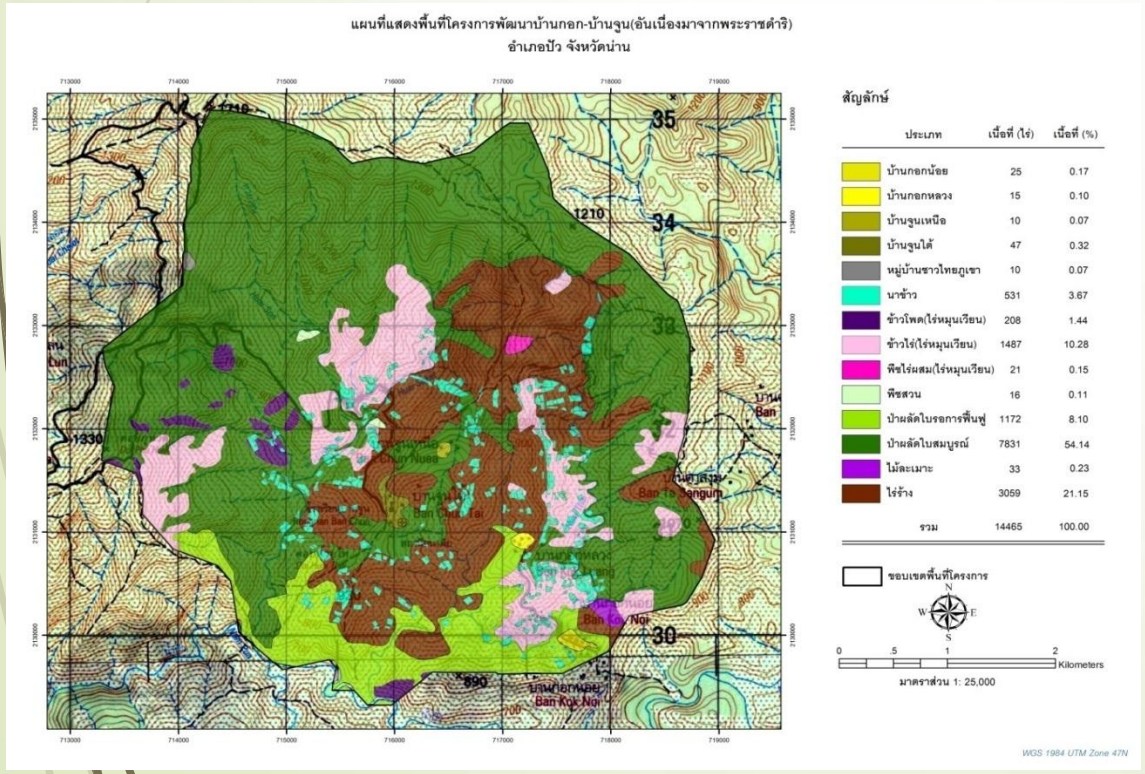
“เงินศิลปาชีพมีประโยชน์ มีคนบริจาคเพื่อให้มาช่วยเหลือประชาชน ซึ่งได้ให้ยืมมาดำเนินกาโครงการส่วนที่เร่งด่วนก่อน หลังจากนั้นได้ขอจาก กปร. มาคืนให้ศิลปาชีพ”เวลา 18.00 น. ได้เสด็จพระราชดำเนินกลับ

ที่ตั้งและขอบเขตโครงการฯ

พื้นที่ตามโครงการพัฒนา บ้านกอก-บ้านจูน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ในเขตปกครอง ของบ้านกอก หมู่ที่ 11 ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านน้ำปัวพัฒนา บ้านตาป่าซาง(เดิม) ตำบลภูคา
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านเต๋ย ตำบลภูคา
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านตาน้อยตำบลภูคา
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลสกาด

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ

<u>ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ</u>

จัดทำบ่อพักน้ำเพื่อการเกษตร(บ่อพวง) ปี พ.ศ.2561 - ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 32 บ่อ และจัดทำระบบกระจายน้ำเพื่อการเกษตร จำนวน 32 ระบบ เพื่อการอุปโภคบริโภค และสนับสนุนกิจกรรมทำนาดำขั้นบันได และปลูกพืชเกษตรอื่นๆ แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ราษฎรได้รับประโยชน์ จำนวน 700 ไร่ ราษฎรได้รับประโยชน์ 80 ครัวเรือน

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ

1.2 การจัดทำฝาย ปี 2564-2565 ได้จัดทำฝายต้นน้ำแบบกึ่งถาวร จำนวน 10 แห่ง และฝายต้นน้ำแบบคอกหมู จำนวน 60 แห่ง เพื่อช่วยชะลอน้ำ ลดการไหลของน้ำ เพื่อเก็บความชุ่มชื้น และเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดิน ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า เพื่อไปใช้ในการเกษตร อุปโภค และบริโภค ของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ

<u>ด้านพัฒนาป่าไม้</u>

สภาพป่าที่ได้รับการฟื้นฟูในปี 2544-2556 มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ประมาณจำนวน 8,459 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ที่ชาวบ้านคืนให้จำนวน 3,059 ไร่ และพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูจำนวน 5,400 ไร่ โดยได้รับงบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสำนักงาน กปร.

สภาพื้นที่ป่า เมื่อปีพ.ศ.๒๕๔๔

สภาพื้นที่ป่า เมื่อปีพ.ศ.๒๕๕๖

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ

<u>ด้านพัฒนาอาชีพ</u>

3.1 กลุ่มข้าว

การทำนาขั้นบันไดเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2550-2559 จำนวน 504 ไร่ (งบประมาณจากกรมพัฒนาที่ดิน) ปี 2562 ดำเนินการเพิ่มเติมอีก 15 ไร่ (งบประมาณจาก สำนักงาน กปร.)

1.1 ผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ยประมาณ 40 ถัง/ไร่

1.2 พันธุ์ข้าว กายขาว กายแดง แพร่1 สันป่าตอง (สำหรับบริโภค)

1.3 ข้าวก่ำลืมผัว สมาชิก 24 ราย ผลผลิตประมาณ 7,000 กิโลกรัมๆละ 18 บาท เป็นเงิน 126,000 บาท

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ

<u>ด้านพัฒนาอาชีพ</u>

3.2 ราษฎรจำนวน 40 ครัวเรือน ปลูกต้นเมี้ยง จำนวน 1,560 ต้น ปัจจุบันผลผลิตจำนวนประมาณ8,000 กิโลกรัมๆละ 12 บาท เป็นเงิน 96,000 บาท

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ

<u>ด้านพัฒนาอาชีพ</u>

3.3 ในปัจจุบันราษฎรที่ปลูกต้นมะแขว่น (สมาชิก 20ราย) เก็บผลผลิต (ผลสด) ได้ 600 กิโลกรัม/ละ 30บาท เป็นเงิน 18,000 บาท ตากให้แห้งได้ (ผลแห้ง)ได้ 200 กิโลกรัม/ละ 120 บาทเป็นเงิน 24,000บาท

3.4. กาแฟ

มีสมาชิกในกลุ่ม จำนวน 60 ราย ผลผลิตจำนวนประมาณ 1,357 กิโลกรัม ๆ ละ 18 บาท เป็นเงิน 24,460 บาท

3.5. พืชหลังนา

การปลูกผักปลอดสารพิษ ได้แก่ กะหล่ำปลีรูปหัวใจ ผักกาดหางหงส์ ซูกินี่ คะน้า และผักพื้นเมืองที่เหมาะสมกับพื้นที่และเป็นที่ต้องการของตลาดเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย เป็นการลดรายจ่ายและสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน โดยโครงการฯ สนับสนุน เมล็ดพันธ์และการจำหน่ายผลผลิต ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 20 ครัวเรือน ผลผลิตจำนวน 1,300 กิโลกรัม เป็นเงิน 23,400 บาท เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรปลูกผักหลังนาไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายต่อไป

3.5.ส่งเสริมการปลูกถั่วลิสงในปี 2565 ได้ส่งเสริม จำนวน 20 ราย ผลผลิต จำนวน 550 กิโลกรัม เป็นเงิน 46,750 บาท เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรปลูกไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายต่อไป

3.6. กลุ่มผ้าปักผ้าทอ
สนับสนุนการทอผ้าปักผ้า ซึ่งมีสมาชิก 102 คน ผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 1,157 ชิ้น แยกเป็นผ้าปัก 383 ชิ้น ผ้าทอ 774 ชิ้น เป็นเงินทั้งหมด 430,890 บาท

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ

<u>4.ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา</u>

ส่งเสริมให้ราษฎรมีการศึกษา สามารถพูดภาษาไทยได้ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้ความรู้ในการประกอบอาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริมแก่ราษฎรทั้งนี้เพื่อให้ราษฎร กินดี มีสุขภาพแข็งแรง และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในที่สุด

โรงเรียนบ้านกอก-บ้านจูน มี

จำนวนนักเรียนทั้งหมด 42 คน

ครู จำนวน 8คน

อนุบาล จำนวน 11 คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่1- 6 จำนวน 31คน

ปัญหาและอุปสรรค์

1. ปัญหาเรื่องการทำเกษตรแบบดั้งเดิมของชุมชนขาดหลักวิชาการในการอนุรักษ์ดิน และน้ำ ทำให้สภาพดินที่ใช้ในการทำเกษตรเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว
2. ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยทำให้เกิดการบุกรุกทำลายสภาพป่าซึ่งมีความรุนแรงมาก
3. ปัญหาเรื่องไฟป่า เกิดจากการทำไร่เลื่อนลอยของชาวบ้าน ไม่มีการควบคุม
4.ปัญหาการขาดแคลนอาชีพเสริมหลังหมดฤดูทำการเกษตรทำให้ชาวเขาต้องออกไปหางานทำต่างถิ่น
5. ปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคและบริโภคในฤดูแล้ง
6. ปัญหาการขาดแคลนข้าวสำหรับการบริโภค

จบการนำเสนอ

